

Kas Rouwen & Vieren op het Mercatorplein

2

Kerst-verhaal

5

Hart&Ziel

'Blij om bij de maaltijd te zijn'

8

Licht en duister zijn gelijkwaardig

Nachtactivist Marjolijn van Heemstra

Marjolijn van Heemstra (1981) studeerde godsdienstwetenschappen, is schrijfster, stadsdichter en nachtactivist. Zij houdt zich veel bezig met lichtvervuiling en was medeorganisator van het Amsterdam Dark Festival. De Nacht-Wacht is een project van haar over de waarde van de nacht en het donker in Amsterdam, een stad met veel te veel licht. Zij bezoekt regelmatig de Dominicuskerk met haar jonge kinderen.

Iris Stekelenburg
en Mirjam Nieboer

Marjolijn van Heemstra organiseerde het Amsterdam Dark Festival in september jl. als tegenhanger van het Amsterdam Light Festival. Drie dagen konden bezoekers de schoonheid van de duisternis ontdekken in Artis, de Hortus, tijdens nachtwandelingen en schemersessies en een duisternismis in de Dominicuskerk.

Duisternismis

Marjolijn: 'Ik wilde alle waarden van het donker tonen, ook de spirituele. In veel culturen is duisternis een instrument voor het verkrijgen van inzicht. Daarom organiseerden we de duisternismis in de Dominicuskerk. De pastores, Eva Martens en Arjan Broers, stonden ervoor open. Ik heb toen mensen en verhalen verzameld over het donker. Woorden die klonken: "Je gebruikt het donker niet om naar het licht te komen, het donker is er zodat je het licht kunt zien. Het licht is er niet om de duisternis te overwinnen."

Licht en duister bestaan naast elkaar, zijn gelijkwaardig. In een hele lichte omgeving doet extra licht niets. Je ervaart de schoonheid van licht pas echt in het donker." En: "Als de ster van Betlehem nu boven Amsterdam scheen, had je die vast niet kunnen zien en was Jezus niet gevonden." We hadden ook een ritueel. De kerk was helemaal donker en de bezoekers liepen rond met een kaars in hun hand. Het koor zong over de *noche*, de nacht. Zodra het koor ophield met zingen, moest iedereen een plekje zoeken. De kerk zat helemaal vol. Het was prachtig.'

Lichtvervuiling

Waarom is het donker zo belangrijk? Marjolijn: 'Duisternis is essentieel voor de balans in ons ecosysteem, voor

mensen en dieren. Het is ongezond om met zo veel kunstlicht te leven. Ik vind het ontzettend jammer dat er in Amsterdam geen echte duisternis meer is door de lichtvervuiling.' De afgelopen drie jaar werkte Marjolijn aan De Nacht-Wacht, een onderzoek naar de waarde van het donker in de stad. Tijdens meer dan 150 nachtwandelingen ontdekte zij samen met enthousiaste bezoekers de nachtelijke levendigheid van parken en de betovering van sterren en de maan. 'Waar ik achter gekomen ben, is dat de gemeente nog niet veel doet aan het verhelpen van lichtvervuiling, omdat er nauwelijks klachten binnenkomen. Lampen die 's nachts blijven branden bij een sportveld bijvoorbeeld, blijken soms alleen door de gemeente uitgezet te kunnen worden. Als niemand klaagt, wordt er niets aan gedaan. Maar mensen weten vaak simpelweg niet hoe schadelijk al die lichtvervuiling is en dat je erover kunt klagen.'

Kerken hebben een belangrijke rol in de stad

'Juist in de kersttijd zoeken mensen naar licht. Dat is logisch en gezellig en ik heb niets tegen kerstverlichting. Bovendien hebben de dieren er in de winter minder last van. Maar we zijn wel extreem als het om licht gaat.'

Godsdienstwetenschappen

Marjolijn studeerde Godsdienstwetenschappen. 'Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in het grote en ongrijpbare.'

Lees verder op pagina 2

foto: Dana van Leeuwen

Marjolijn van Heemstra: 'We zijn wel extreem als het om licht gaat.'

Kas Rouwen & Vieren

Een kaarsje branden en op linten schrijven

Hanna Yoo

Vanaf 14 t/m 28 december a.s. staat de Kas Rouwen & Vieren weer op het Mercatorplein. Dit jaar is het de derde keer dat de kas daar komt op initiatief van Rikko Voorberg van PopUpWerk.

Naast projectleider Daan Hofman zetten vrijwilligers vanuit verschillende kerken, zoals de nabijgelegen Jeruzalemkerk, zich in om de Kas Rouwen & Vieren dagelijks open te houden van 12.00 uur tot 20.00 uur. Stadsdeel West, broedplaats Midwest en de ondernemers rond het Mercatorplein steunen dit initiatief van harte.

Behoefte aan ruimte voor rouw

Ruim twee jaar geleden kreeg Rikko de vraag van een vriendin, van wie het dochttertje Hope een aantal dagen na de geboorte was overleden, of hij kon helpen met het creëren van ruimte voor rouw. Het idee voor de Kas Rouwen & Vieren was geboren. Niemand had op dat moment kunnen denken dat mensen in coronatijd van heinde en verre zouden komen om een kaarsje te branden in de Kas of om op linten te schrijven waar ze dankbaar voor waren. AT5 en het NOS-journaal wijdden er een item aan. Blijkbaar is er veel behoefte aan ruimte voor rouw, ongeacht wanneer je iemand hebt verloren, wie dit was en wat je (religieuze) achtergrond is.

Prachtig vormgegeven

Daan Hofman is sinds 2022 betrokken bij de Kas. In het dagelijks leven is Daan uitvaartondernemer en hij ziet ook wel overeenkomsten met de Kas: 'Als uitvaartondernemer leer je om op een zorg-

De kas Rouwen & Vieren op het Mercatorplein.

vuldige manier vorm te geven aan de uitvaart. Of het nu gaat om rituelen, contact met nabestaanden of letterlijk hoe iets eruitziet. De Kas Rouwen & Vieren is prachtig vormgegeven, met de stellages waar kaarsen op staan, de kleden die warmte uitstralen, de fraaie bloemen en natuurlijk de openheid van de kas zelf, waardoor er letterlijk ruimte ontstaat voor Rouwen & Vieren. Ik heb gemerkt dat schoonheid ook kan troosten in moeilijke tijden.'

Hechter

Riekje van Osnabrugge, emeritus studentenpredikant, was vrijwilliger bij de Kas in 2022. 'Wat me bijzonder aansprak, was dat op een plein, een zichtbare, haast vanzelfsprekende plek werd gecreëerd waar je zomaar, in het openbaar en toch anoniem, heen kon. In een veilig, laagdrempelig glazen huisje een kaars kunnen branden, waar ook anderen dat deden en zullen doen, dat maakt eventjes iets minder eenzaam.' Ze herin-

nert zich nog goed een vriendengroep. 'Een jongeman, eind twintig, kwam naar ons toe. Aarzelend, nieuwsgierig. Hij wachtte op vier vrienden. Ze kenden elkaar sinds de middelbare school. Een vriend van hen was plotseling een paar jaar geleden overleden. Dat had hun vriendschap hechter gemaakt, al hadden ze het er niet vaak over. Vijf minuten later stonden vijf stoere gasten heel stil, schouder aan schouder, elk een kaars te branden in de kas. "Zo, en nu aan het bier." Met een zwaaiend handgebaar als afscheid staken ze het plein over.'

Schoonheid kan troosten in moeilijke tijden

Open met kerst

Daan: 'Mensen zijn blij dat de Kas Rouwen & Vieren met kerst open is. Het kan een moeilijke tijd van het jaar zijn en helemaal als er rond die tijd een dierbare is overleden. Bezoekers waarderen het dat mensen hun vrije dag ervoor over hebben om de Kas Rouwen & Vieren open te houden. Omgekeerd zijn er ook altijd vrijwilligers te vinden die juist om deze reden met kerst de Kas willen bemensen. Mijn moeder is vlak voor kerst overleden en daar zaten we dan... Daarom voel ik extra mee met mensen die rond kerst geconfronteerd worden met rouw en ben ik blij dat we met deze Kas ruimte kunnen maken voor rouwen én vieren!'

www.rouwenenvieren.nl

Nachtactivist Marjolijn van Heemstra

Vervolg van pagina 1

'Het is heel gezond om je te realiseren dat je deel uitmaakt van de kosmos, van het grote geheel, het grotere verhaal, iets dat groter is dan jij. Ik geloof dat we weinig weten en dat het goed is om je dat te realiseren. We kunnen geen menselijke vertaling van het mysterie maken, omdat het veel te groot is. Als ik ergens in geloof, dan is het dat oordelen niet werkt. Dat is in veel religies - waaronder het christendom - een belangrijke boodschap.'

Dominicuskerk

'Uiteindelijk voel ik me in het christendom het meest thuis, van huis uit en cultureel. Ik heb me ook in de islam verdiept en ben afgestudeerd op islamitische mystiek. Maar mijn keuze is ook een praktische: je kunt het geloof op veel plekken vinden, dus waarom zou ik het ver weg zoeken? Ik ben altijd naar de kerk blijven gaan, soms met tussenpozen. Ook voor mijn werk kwam ik er. Zo hield ik lezingen in het kerkelijk circuit, ging voor in de Studentenekklesia en verzorgde de Preek van de Leek in de Singelkerk. Toen ik kinderen kreeg, zocht ik een kerk in de buurt die bij mij paste en dat was de Dominicuskerk. Intussen woon ik verder weg, maar ben ik wel gebleven. Op plekken waar geloven specifiek, meer letterlijk wordt geïnterpreteerd, haak ik snel af. In de Dominicus ervaar ik een vrijheid die ik nodig heb. Boven het oude hoofdaltaar hangt daar een

enorm kruis met Jezus eraan, eigenlijk een heel wreed tafereel. Hoe wonderlijk is het dat we in het christendom een martelaar vereren. Dat is iets waar ik vaak bij stil sta. Welke boodschap spreekt eruit? Dat lijden een - of zelfs dé - essentie van het leven is? Dat vind ik lastig. Ik heb ook nog geen idee hoe ik dat aan mijn kinderen van 6 en 8 moet uitleggen. Zij gaan vaak mee en zeggen nooit iets over dat kruis. Ze vinden het gewoon wel leuk in de kerk, vooral rond kerst, dan is het heel gezellig.'

Mijn kinderen vinden het gewoon wel leuk in de kerk

Marjolijn is in haar vriendenkring een van de weinigen die naar de kerk gaat. Hoe dat komt? Dat ligt misschien aan de generatie boven ons, zegt ze. Daar zit een knip. Het was een generatie die brak met van alles, niet alleen met de kerk. De

meeste vrienden vinden het interessant dat ze de kerk bezoekt. Sommigen zijn verbaasd, die vinden het ouderwets. Maar ze krijgt vooral positieve reacties en soms gaan er vrienden met haar mee.

Kerken in Mokum

Hoe kijkt Marjolijn aan tegen de kerken in Amsterdam? Wat betekenen zij of zouden ze kunnen betekenen? Marjolijn: 'De kerken hebben een belangrijke rol voor de stad, dat zal bijna niemand ontkennen. De meeste mensen gaan er op zondag niet naartoe, maar zouden de kerk missen als die er niet meer zou zijn, denk ik. De kerk neemt ruimte in in hun gedachten en kan een rol spelen in hun leven. Ik vind dan ook dat de stad, de gemeente Amsterdam, een rol heeft in het bewaren van die plekken. Dat is niet alleen de verantwoordelijkheid van de kerken. "De kerk" bestaat natuurlijk niet, het zijn de mensen die er komen en die de kerk laten bestaan, vaak vrijwilligers op leeftijd. Dat is wel iets om over na te denken wat de toekomst betreft. Kerken zijn vaak mooie gebouwen op centrale plekken. Het zou leuk zijn als meer mensen hun weg daarnaartoe weten te vinden, zoals bij de Duitsternismis. Dat zijn avonden die zin geven, ook aan wie niets heeft met kerk of geloof. Ook dat past bij een kerk.'

www.marjolijnvanheemstra.nl

Waakvlam - stadsgedicht

Het kwik zakt maar de zomer laat sporen na, kurkdroog blad ritselt veel te vroeg van herfst.

Na hitte komt angst voor kou, nu de meter in talloze kasten tikt als een tijdbom.

De oude ondergrondse bellen in het oosten spekken de verkeerde kas, de echo van oorlog

vertaalt zich deze winter in kille kamers en kopzorgen. Wat moeten we verbranden in een wereld die al zindert?

En hoe bereidt een mens zich voor op minder in een tijd die gebouwd is op blind geloof in meer?

Je zou een waakvlam willen in het midden van de stad, een kleine, blauwe belofte op toekomstig vuur.

Je zou willen weten hoe je zoiets in jezelf ontsteekt en overdraagbaar maakt.

Marjolijn van Heemstra
Stadsdichter, 2023

Wat doe jij met kerst?

Godwin Arhin 'Kerst draait bij ons om delen'

Kerst associeer ik met familie
Samen met mijn vrouw heb ik een dochtertje. Daarnaast zorgen we vanuit ons gezinshuis voor vier pleegkinderen in de tienerleeftijd. Het is voor hen niet altijd mogelijk om met hun biologische ouders de kerstdagen door te brengen.
Deze kerst zijn waarschijnlijk drie pleegkinderen bij ons. We proberen in ieder geval te stimuleren dat zij hun ouders een cadeau-tje sturen. Want al is het contact schaars of moeizaam, met kerst kan er ook verzoening plaatsvinden.

Op eerste kerstdag gaan we samen naar onze kerk, de Safe Haven Church in Amsterdam. Waarin we uitbundig vieren dat God zoveel van ons houdt dat Hij zijn zoon naar de aarde heeft gestuurd. Dit willen we ook delen met mensen die het minder hebben getroffen. Daarom verzamelen we etenswaren voor voedselpakketten die we met kerst uitdelen. Daarna eten we uitgebreid met de hele familie.

Op tweede kerstdag gaan we langs bij mensen die het moeilijk hebben, doordat ze eenzaam of ziek zijn. We eindigen stevast bij tante Janine op de bank. Zij nodigde mij altijd uit toen ik tiener was. Eerlijk gezegd vond ik kerst toen helemaal niet leuk. Ik heb lang niet geweten wie mijn biologische ouders waren en werd door mijn oma opgevoed, samen met mijn oom Don Ceder. Met kerst werd ik ermee geconfronteerd dat ik geen ouders had bij wie ik terecht kon, hoe goed oma ook voor mij zorgde. Daarom beschouw ik mijn kerk als mijn familie. Misschien dat ik het daarom zo belangrijk vind om ook onze pleegkinderen een mooie kerst te geven. Ik weet hoe ze zich voelen.

Veel mensen vieren kerst, maar niet iedereen. Wie doet wat met kerst en waarom?

Tekst: Hanna Yoo
Fotografie: Marloes van Doorn

Laila Boulhout 'Ik neem cadeautjes mee voor het gezin waar ik werk'

een beperking uit een christelijk gezin. Soms vang ik haar op bij mij thuis. Dat vindt zij heel gezellig en mijn zoontje is gek op haar. Ik help haar met alles: eten, drinken, sondevoeding en medicijnen geven, aankleden, wandelen, douchen, tandenpoetsen en naar bed brengen. Ik zie dat het voor andere mensen belangrijk is om kerst te vieren, daarom werk ik juist met kerst.

Als ik voor het meisje zorg, kunnen de andere familieleden naar de kerstviering of ik kan hen ondersteunen. Zodat zij hun handen vrij hebben voor het maken van het kerstdiner of voor haar twee jongere zusjes. Ik vind het leuk om met kerst te werken. Er is lekker eten en gezelligheid. Ik krijg geen cadeautjes met kerst en sinds ik zzp'er ben, ontvang ik ook geen kerstpakket meer. Ik neem wel cadeautjes mee voor het gezin waar ik werk, om ermee uit te drukken dat ik respecteer dat ze kerst vieren.

Als moslima vier ik geen kerst
We hebben thuis geen kerstboom en maken geen kerstdiner klaar. Ik heb nu een zoontje van anderhalf jaar oud en ik leer hem dat kerst een christelijk feest is. Ook al vieren wij geen kerst, hij moet er respect voor hebben als andere mensen dat wel vieren. Omgekeerd is het ook fijn als mensen respecteren dat wij geen kerst vieren, maar wel de islamitische feestdagen. Ik zorg al bijna 4 jaar - ook met kerst - voor een dertienjarig meisje met

Herman Mussche 'Ik ben altijd met kerstmuziek bezig'

Cantor in de Oude Kerk
Al een aantal jaren werk ik als cantor in de Oude Kerk. Rond de feestdagen kan het daar behoorlijk koud zijn, maar ik vind de sfeer in de versierde kerk prachtig. Zoals de kaarsen in de kerstnacht. De kerk is dan een baken van licht op de Wallen en voor mij voelt het als een

gezegende plek om daar te zijn. Ik geniet ook volop van de adventsperiode, waarin we op een ingetogen en sobere manier toeleven naar kerst. We houden op de eerste adventszondag tijdens de avonddienst een *Advent Procession*, waarbij we vanuit het westen naar het oosten lopen, het licht tegemoet. Elke adventszondag wordt het steeds meer kerst en die opbouw vind ik prachtig. Er zijn verschillende kerstvieringen in de Oude Kerk en daar ben ik allemaal bij als dirigent van de cantorij. Ook dirigeer ik andere koren, waarmee we onder meer een *Festival of Lessons and Carols* uitvoeren. Het is voor mij niet zwaar om te doen, al moet ik soms een paracetamol nemen omdat er een virus rondwaart onder de zangers.

Mijn favoriete kerstlied
Ik ben heel blij dat ik me elk jaar mag bezighouden met kerstmuziek. Vaak begin ik vrij snel na kerst met ideeën voor volgend jaar december. Dus je kunt wel stellen dat ik altijd met kerst bezig ben. Mijn favoriete kerstlied? Lastig. In ieder geval is het voor mij geen kerst zonder *Hark the Herald Angels Sing*.

Even helemaal niets
Als de dienst van eerste kerstdag achter de rug is, zijn mijn muzikale verplichtingen vervuld en ga ik met mijn man naar familie voor het kerstdiner. Met oud en nieuw trek ik me terug en doe ik even helemaal niets. Heerlijk is dat!

Heavenly Winklaar 'Ik houd ervan om me mooi te maken met kerst'

aantal jaren vieren we geen kerst en oud en nieuw meer. Ik ben betrokken bij stichtingen als Veni Cultura, Carabic, Congada en Kracht & Pracht. Daar help ik rond kerst met het klaarmaken van eten, taartjes, pakketjes en *goodiebags* om uit te delen.

Pakketjes voor huisdieren
Dit jaar wil ik vanuit mijn stichting Met Liefde *With Love* pakketjes maken voor mensen met huisdieren die het financieel krap hebben. Ik wil hun leren hoe ze op een goedkope en veilige manier dierenvoeding kunnen maken, zodat ze hun poes of hond niet hoeven af te staan. Misschien ga ik daarover ook wel workshops geven. Aan het einde van het jaar maak ik graag tijd voor dit soort projecten. Ik vind het mooi dat er met kerst veel mensen zijn die anderen willen helpen. Al is het voor mij belangrijk om altijd goed te doen voor de ander. Wij willen het hele jaar de Here Jezus Christus dienen en zijn licht laten schijnen door ons!

Met kerst doe ik mijn speciale jurk aan
Heavenly: ik maak me leuk op. Ik doe ook mijn haren mooi. Ik heb vrij van school en we gaan naar familie om leuke dingen te doen. Maar we vieren niet echt kerst. Vroeger wel, dan versierden we de kerstboom en zongen liedjes. Ik houd van dansen en liedjes zingen. Nancy (moeder van Heavenly): Sinds een

Kerk in Mokum wordt ADAM

Terugblikken en vooruitzien

Van de redactie

Kerk in Mokum houdt na 14 jaar op te bestaan. Maar hier komt weer iets moois voor in de plaats: het blad *ADAM*. Nauw betrokkenen blikken terug en kijken vooruit.

Mokum: brug tussen stad en kerk

In 2010 werd het blad *Horizon* vervangen door een nieuw blad voor kerk én daarbuiten. Daar hoorde een nieuwe naam bij, maar welke? Het zou in tijdschriftbakken liggen bij de Stopera. Wat spreekt mensen aan die daar voorbij lopen? We kozen voor *Kerk in Mokum*. Het aloude woord Mokum vonden we een mooie brug tussen stad en kerk. Het stamt af van het Hebreeuwse woord *Makom*, dat

Hanna van Dorssen was hoofdredacteur van *Kerk in Mokum* van 2009 tot en met 2020. Zij schreef ook veel artikelen voor het blad.

betekent plek. In het Jiddisch werd het Mokum, Amsterdam als *the place to be*. Tegelijk heeft *Makom* een diepere betekenis. Het is een van de namen voor God, die voor mensen is als een veilige plek, een veilige haven. Mokum en *Makom*, twee woorden om in te wonen, twee woorden die ons eraan herinneren dat onze stad een vindplaats voor de Eeuwige kan zijn.

Dag Kerk in Mokum, hallo ADAM

Deze winter werken we stilletjes aan een nieuwe vorm om inspiratie en zingend nieuws vanuit protestants Amsterdam te brengen en in maart verschijnt dan (tromgeroffel...) *ADAM*. We gaan van krant naar tijdschrift, één per seizoen, met als missie op eigentijdse wijze niet alleen u maar ook meer (nieuwe) Amsterdammers te inspireren. We hopen u als trouwe lezer nog meer verbondenheid te laten voelen met elkaar en de kerk waar u zich thuis voelt.

En, als extra focus, nieuwe mensen aan te trekken die *ADAM* ook buiten de kerken oppikken. We mogen meer laten zien, en ook anderen kennis laten maken met de breedte aan inhoud en activiteiten van de protestantse kerken in Amsterdam. Er blijft aandacht voor de verhalen van bijzondere en gewone mensen en activiteiten die er zijn vanuit en rondom de kerken. We gaan nog meer de diepte in met thema's die ons in deze stad allemaal raken.

Al die verandering, moet dat nou?

Vincenza La Porta, directeur van het Kerkelijk Bureau, vertelt hoe zij hoopt dat *ADAM* wat kan bieden voor mensen binnen én buiten de kerk: 'Samen ons kerk-zijn delen, is en blijft belangrijk', benadrukt ze. Daarbij doet het er ook toe om de blik naar buiten te richten. 'Ik denk dat het heel goed is, juist ook als kerk in Amsterdam, dat je laat zien wie je bent.'

Wie zich in Amsterdam vestigt, heeft namelijk niet automatisch een plek van bezieling om naartoe te gaan. Lang niet iedereen groeit nog op met de kerk. Er is nog zoveel te delen, de drempel om te ontdekken wat er in de kerk gebeurt, kan stukken lager. Vincenza: 'Daarbij zijn relaties met mensen die wel in de kerk komen natuurlijk het belangrijkste. Vraag eens iemand mee op zondagmorgen of naar iets wat de kerk organiseert. Veel mensen hebben misschien nog een achterhaald of helemaal geen beeld van de kerk. Laat staan van de kerken in Amsterdam. Veel inwoners van de stad komen oorspronkelijk niet uit Amsterdam, dus hoe kun je dan weten wat er gebeurt achter de deuren? We kunnen wel zeggen: Ga naar onze website. Maar waarom

Opzet van de nieuwe cover (nu nog met opvultekst) voor het blad *ADAM*, met Nelleke Bos als hoofdredacteur.

zou iemand als volledig buitenstaander naar protestantsamsterdam.nl gaan?' Daar komt *ADAM* om de hoek kijken. 'Want', verwacht Vincenza, 'als je ergens in Amsterdam een tijdschrift tegenkomt waarin je iets interessants kunt ontdekken over geloof en zingeving in je eigen stad, hoop ik dat mensen daar nieuwsgierig van worden. Zo kom je positief in aanraking met de kerk.'

Hier hoor ik ook bij

Voor wie tevreden is met de eigen kerkplek en minder zoekend, biedt *ADAM* de nodige sprankeling. Vincenza merkt op: 'Velen zijn heel betrokken bij de eigen gemeente, wat fantastisch is. Maar je hebt bijna nooit momenten die overkoepelend zijn, die iets gezamenlijks laten zien dat groter is dan jouw kerk. Het gevoel "hier hoor ik ook bij". Het kan inspirerend zijn om te lezen wat andere kerken doen. Dat is enorm divers. Er is een schat aan *steady* aanwezigheid binnen al die kerken die we nog meer mogen laten zien. Het is mijn hoop dat dit door *ADAM* nog zichtbaarder wordt.'

Kortom, er gebeurt stadsbreed zoveel, van jong tot oud, met allerlei achtergronden. Dat mogen we best meer met elkaar uitwisselen én aan mensen laten zien die protestants Amsterdam nog niet kennen.

Van begin tot eind en daar voorbij

Kerk in Mokum viel in januari 2010 voor het eerst bij de mensen op de mat. Met boeiende artikelen over de Protestantse Kerk Amsterdam, samenleving, kunst en cultuur, een uitgebreide agenda en een mooie vormgeving door Ronald Edens. In de zomer van 2020 nam Mirjam Nieboer het stokje over van hoofdredacteur Hanna van Dorssen. Van de laatste nummers verzorgde Iris Stekelenburg de hoofdredactie, na jaren tekst- en beeldredactie. Vanaf het begin tot het einde heeft Baukje Burggraaff de agenda gemaakt. Zij schreef de laatste jaren de rubriek Hart en Ziel en verzorgde sinds 2020 de beeldredactie van het hele blad.

Baukje: 'Met veel plezier heb ik mijn werk voor *Kerk in Mokum* gedaan. Het blad is echt gegroeid. Ik kreeg er steeds meer lol in om mooi beeld te verzorgen. Foto's, tekeningen en schilderijen werden prachtig afgedrukt. Aan de gesprekken voor de rubriek Hart en Ziel bewaar ik warme herinneringen. Al die mensen die vertellen wat ze met hart en ziel voor de kerk doen. Van drugspastor tot de koster van De Ark in Noord. Ook een mooie herinnering is het gesprek dat ik

Baukje Burggraaff heeft van het begin tot het einde meegewerkt aan *Kerk in Mokum* en zal ook bij *ADAM* betrokken blijven.

had met Ioan Nemes van de Oranjekerk, die vertelde waarom hij zo graag naar de Pride Kerkdienst gaat. Vrolijk met een regenboogvlag werd zijn gezin op de foto gezet. Later vertelde onze toenmalige communicatieadviseur Matthijs Hoogenboom dat dit verhaal op de sociale media goed gelezen was. Mede hierdoor ontstond het idee om als Protestantse Kerk Amsterdam mee te doen aan de *Pride Walk*. Dit jaar hebben we dat weer gedaan want iedereen moet zich vrij voelen om zichzelf te kunnen zijn en te houden van wie je wilt. Met een banner en regenboogvlaggen laten zien waar we voor staan!'

Mijn herinnering aan Kerk in Mokum

Mirjam Nieboer: 'In 2020 werd ik hoofdredacteur van *Kerk in Mokum*. Dat ben ik met plezier twee jaar geweest. Een mooie herinnering heb ik aan het interview met studentepastor Riekje van Osnabrugge toen zij met vervroegd pensioen ging. Veel indruk op me maakte de eenzame strijd die ze regelmatig moest voeren om het studentenvoortraat boven water te houden.

"Veel studenten zitten in een zoekende fase van hun leven. De vragen zijn in de kern hetzelfde gebleven", vertelde Riekje in dat interview. "Wie ben ik, waar kom ik vandaan en hoe moet ik mijn leven inrichten?" Mij werd duidelijk dat we als kerk medeverantwoordelijkheid dragen voor deze vorm van pastoraat. Het is eigenlijk best vreemd dat het studentenvoortraat steeds verder wordt uitgekleeft. Dit soort

Mirjam Nieboer was vanaf 2020 hoofdredacteur van *Kerk in Mokum*, waarvoor zij ook mooie artikelen schreef. Vaak samen met voormalig communicatieadviseur Wilfred Scholten.

eyeopeners brachten de interviews en artikelen in *Kerk in Mokum* vaak bij mij teweeg en ik hoop ook bij de lezer. Mede daardoor was mijn *Kerk in Mokum*-tijd zo mooi en verrijkend.'

Praktische veranderingen op een rijtje

ADAM wordt een kwartaalblad. Begin maart 2024 verschijnt de eerste editie. Abonnees ontvangen deze vanzelf, net als bij *Kerk in Mokum*.

Mooie dingen voor de agenda deelt *ADAM* graag. Wél wat langer vooruitdenken, de agenda gaat 3 maanden mee. Mail naar redactie@protestantsamsterdam.nl. Anders kan het mee op protestantsamsterdam.nl en in *Op de hoogte*.

Heeft u aanbod speciaal voor millennials? Dan delen we dat graag via de nieuwsbrief en socials van Holy Hub via info@holylhub.nl

Het preekrooster komt niet in *ADAM*, maar vindt u vanaf januari 2024 in de maandelijkse digitale nieuwsbrief *Op de hoogte* of lees het online op protestantsamsterdam.nl/kerkdiensten

QR-code
Aanmelden Op de Hoogte

QR-code
Preekrooster

De kerstengel van Amsterdam

Een waargebeurd verhaal

Margrietha Reinders

Het is een regenachtige, gure, donkere avond in hartje Amsterdam. De lantaarns werpen een troostend licht over de grachten en op de glimmende keitjes van de straten in de binnenstad. Mensen lopen diep weggedoken in hun jas door de Oudezijds Voorburgwal, de Molensteeg en de Monnikenstraat.

Lichtjes pinkelen van restaurants als Nam Kee, de Bekeerde Suster en In de Waag. Een paar steegjes verderop straalt de warme gloed van de rode lampen waar vrouwen uit de hele wereld zich tonen in al hun schoonheid en triestheid. Daar, dicht tegen de Oude Kerk aan, staan de Caribische dames, schuilend in de goede schaduw van de oude toren.

Wat is Amsterdam mooi

De ramen van de Oude Kerk laten een matgeel, vredig licht door als een oeroude lamp in het donkere hart van de stad. Wat is Amsterdam op deze avond vlak voor kerst mooi. Ondanks de schurende wind en de natte regenvlagen getuigt deze oudste, meest aangrijpende buurt van de stad van een ontroerende schoonheid. Amsterdam is een goede moeder, zij herbergt vele kinderen en verloren zielen, zonder oordeel en vol mededogen.

De ramen van de Oude Kerk laten een vredig licht door

Boven op de toren

Boven op de toren van de Oude Kerk staat - heel onopgemerkt en stil - een kleine stenen engel. Gegeseld door de regen kijkt ze vanaf haar grote hoogte uit over de wallen. Ze ziet de mensen bewegen door de straatjes en leest wat er in ze omgaat aan onrust, verlangen, verdriet, eenzaamheid en vragen. Haar geduldige engelenogen kunnen alles zien, dwars door muren en barricades heen. Langzaam drupt er een traan over haar natgeregende wang. Want net als alle engelen is ze bewogen om wat ze hoort in de harten en hoofden van de mensen en haar machteloosheid grijpt haar aan. Kon ze maar troosten, vasthouden, geruststellen en zeggen: 'Wees niet bang.'

Van beeldenbestormers tot straatpastors

In de 700 jaar van haar bestaan bovenop de Oude Kerk heeft ze al heel wat stille tranen gestort. Ze heeft branden gezien, epidemieën, volksoptstanden, legertroepen, deftige huwelijksstoeten van VOC-handelaren, de woedende meute van beeldenbestormers, het vissersvolk met netten en zeilen, de boerenmarkten, sekswinkels, verslaafden, Majoor Bosshardt met haar Strijkreet

Illustratie: Annedien Hoogenboom / Annedienillustraart

en een heleboel onvermoeibare straatpastors. Al die mensen met hun opgejaagde levens wisten niet dat zij gezien werden door die kleine engel, die hen vanuit de hoogte volgde met haar zachte blik. Weemoedig denkt ze terug aan de tijd toen de mensen nog engelen konden zien.

Daar ligt ze, helemaal weerloos

Duizenden engelen tegelijk

Wat was het geweldig om met duizen-

den engelen tegelijk in een grote lichtende menigte te verschijnen op het veld van Efrata. Om vrede uit te roepen richting de herders en de lach op hun gezicht te zien doorbreken. Duizenden boodschappers van Licht en Liefde verschenen in die tijd en werden gehoord en gezien. Door Zacharias, Maria, Jozef, de wijsgeren uit het Oosten en het schorriemorrie rond de voederbak met het Kind.

Wie zou het durven zien?

De kleine engel zucht. Kon ze die uitzinnige vreugde en tederheid uit de hoge nog maar een keer laten horen en voelen. Mensen aanraken en bemoedigen. Hen even laten kijken als in Gods nieuwe wereld. Maar wie heeft oog voor zoiets bovennatuurlijks en wonderlijks? Wie zou het durven zien? De wereld van de

moderne mensen lijkt een blinde vlek te hebben voor het wonderbaarlijke.

Tante Jans

Opeens wordt haar aandacht getrokken door iets vreemds. Daar, helemaal beneden, op de Zeedijk gebeurt iets. Er rijdt een vrouw met haar scooter. Ze ziet er breekbaar uit, maar is niet bang en koerst vastbesloten af op de kruising met de Prins Hendrikkade. Een drukke weg! Onze engel houdt haar hart vast. Ze weet wie het is die zich zo dapper voortbeweegt: tante Jans van 75, ze heeft een lichte verstandelijke beperking. Tante Jans gaat op bezoek bij haar zus van 80 jaar, op de Haarlemmerdijk. De engel staakt haar overpeinzingen en kijkt aandachtig toe. Het is zo donker en glad... Daar komt een snelle jongen aan op een hippe elektrische fiets met dikke

banden. Argeloos scheurt hij vlak langs de scooter. Wat te voorzien was, gebeurt: tante Jans valt, met scooter en al. Daar ligt ze, helemaal weerloos, terwijl de snelle e-bike zich uit de voeten maakt. De engel voelt hoe haar hart zachtjes breekt. Kon ze maar...

De engel houdt haar adem in

Daar verschijnt een bakfiets. Zo'n dure. Er zit een jongetje in dat voortgepeddeld wordt door zijn moeder. Linde heet ze, weet de engel. Linde wil graag naar huis om het eten van de wekelijkse maaltijdservice op te warmen. Maar dan ziet ze Jans liggen, hulpeloos in haar omgevallen scooter. De engel, hoog in de toren, houdt haar adem in.

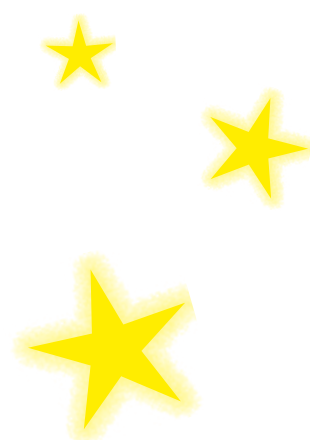
Kan ik je helpen?

Dan gebeurt het. Linde stapt resoluut af en vraagt aan Jans: 'Kan ik je helpen?' Samen bellen ze 112. Linde vouwt haar paraplu open boven Jans' verschrikte hoofd en ze wachten samen schuilend in de regen. Eindelijk komen de politiewagen en de ambulance. Jans wordt meegenomen, veilig en droog en ook voor haar scooter wordt een oplossing gezocht.

Zalig kerstfeest, God is mens geworden

Engelenvleugels

Linde stapt weer op haar bakfiets, met haar zootje onder de huif en rijdt met gekromde rug tegen de wind en regen in naar huis. De engel kijkt haar na, opgelucht en dankbaar. Dan ziet ze het ineens. Onder de regenjas van Linde verschijnen twee vleugels, van puur wit doorschijnend licht. Linde heeft het niet door, maar de engel ziet het wel. Langzaam en aarzelend verschijnt een glimlach op haar stenen gelaat. Ze is niet alleen, weet ze. De engelen verschijnen overal in Amsterdam, waar ze ze niet verwacht. Zalig kerstfeest. God is mens geworden.

Viering in Elthetokerk door tieners

‘Ook de dieren zijn belangrijk voor God’

Hermen Oldengarm

In Amsterdam worden heel wat kerkdiensten georganiseerd en daar komt heel wat bij kijken. Dat weten de tieners van de Elthetokerk in Oost nu ook. Zo'n tien jongens en meiden tussen de negen en dertien jaar waren onlangs verantwoordelijk voor hun eigen kerkdienst, voor en door tieners.

Deze dienst past binnen een nieuwe vorm van de Elthetokerk: de alternatieve viering. Met ruimte voor experiment, veel muziek en een preek door iemand die niet theologisch geschoold is.

Ruimte voor experiment en veel muziek

Perspectief van een muis

‘De tieners hadden echt overal aan gedacht bij het organiseren’, glimlacht Karel Lichtendonk (40). Met zijn gezin woont hij al meer dan tien jaar in de woongemeenschap boven de Elthetokerk. Door zijn opgroeiende kinderen raakte hij direct betrokken bij het kerkelijk jeugd- en tienerwerk. Zo begeleidde hij met enkele collega-tienerwerkers de totstandkoming van deze viering. ‘De tieners zagen het echt als hun verantwoordelijkheid om het allemaal goed te doen’, vertelt hij. ‘Tijdens de voorbereiding gaven ze aan dat het over het

De tieners hebben echt overal aan gedacht bij het organiseren van hun kerkdienst.

klimaat en de zorg voor de aarde moest gaan. Een heel relevant en actueel onderwerp, waar ook tieners zich zorgen over maken. Het moest ook over dieren gaan. Zo kwamen we al brainstormend op het verhaal van Noach uit.’ De tieners bedachten een aantal originele perspectieven: Noach, zijn vrouw, de buurman, een muis, een vis en God. Om van daaruit het verhaal te belichten. De tienerleiding hielp vervolgens om er een goed lopend verhaal van te maken.

Kleurplaten

In een alternatieve viering gaan dingen anders, maar elementen als Schriftlezing, gebed en collecte komen terug. Zo ook bij de tieners. Lichtendonk: ‘Onze tieners deden de mededelingen vooraf en bestemden de opbrengst van de collecte voor het Wereld Natuur Fonds. Ook mochten ze de vorm aanpassen aan hun wensen. Zo besloten we dat de bezoekers niet in rijen maar in een kring in de kerkzaal zouden zitten. Ook moesten alle dierenknuffels

mee en werd het een vrolijke beestenboel. De tieners vonden dat alle kinderen vanaf 4 jaar in de dienst mochten blijven en vooraan mochten zitten. Dus de jongere kinderen kregen als het ware de ereplekken. Bovendien deelden ze kleurplaten uit voor als de kleintjes zich verveelden; voor hen werd goed gezorgd.’

Een team, een taak

Als begeleider kijkt Lichtendonk tevreden terug op het project: ‘De tieners

waren na afloop heel trots en de ouders ook. Het was goed voor hun zelfvertrouwen. Als leiding was het ook leuk om te zien dat ze elkaar voortdurend hielpen tijdens de dienst. Sommigen vonden het best spannend, maar dat mocht ook. Er werd goed voor elkaar gezorgd; een team, een taak.’ Het organiseren van deze viering gaf ruimte aan deze leeftijdsgroep die zich niet altijd begrepen voelt in de kerk. Daarom is besloten dat de tienerdienst een regelmatig terugkerend fenomeen wordt. Lichtendonk: ‘Deze viering heeft onze tieners het gevoel gegeven en de realisatie versterkt dat de kerk ook echt van hen is.’

Sommigen vonden het best spannend

Verrast

Aron (10) was een van de tieners die meewerkte aan de dienst. ‘Mijn rol was die van een zoon van Noach. Het was leuk om door dit perspectief naar het verhaal te kijken. Ik moest me wel aan het verhaal houden, maar kon ook mijn fantasie gebruiken. Verder heb ik een lied van Diggy Dex gezongen met mijn vriend Bram. Dat was spannend, maar ook leuk om te doen. Het was mooi om te zien hoe verrast iedereen was over de kerkdienst, omdat het voor hen nog helemaal nieuw was. Verder was het tof om het samen als tieners te doen. Ik hoop dat de mensen die er waren anders naar het verhaal van Noach kijken door de verschillende perspectieven. Ik hoop ook dat ze begrijpen dat het over het klimaat gaat. Wij moeten als mensen goed voor de dieren zorgen. Ook de dieren zijn belangrijk voor God.’

Vrede op aarde

Over de relevantie van de christelijke boodschap anno nu

Els van Swol

De boektitel *Vrede op aarde* doet in eerste instantie denken aan een kerstlied als *Vrede op aarde in de mensen een welbehagen*. Maar de ondertitel zet de lezer op een ander been: *Over heil en redding in deze tijd*. Waar gaat het over?

Stefan Paas schrijft in het Woord vooraf dat zijn boek een kritisch onderzoek is van de manier waarop het westerse christendom heeft gesproken over het goede nieuws van God. Terwijl het tegelijk ook ‘een poging is om dit goede nieuws opnieuw te verbinden met de grote vragen van onze samenleving’. Paas (1969) is hoogleraar missiologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam

en aan de Theologische Universiteit Utrecht. Zijn LinkedInpagina vermeldt dat hij voorheen werkte als gevelreiniger, leraar en in een aantal kerkelijke functies waaronder pionieren in Amsterdam. In 2018-2019 was hij Theoloog des Vaderlands. Dit boek is duidelijk bedoeld voor een in theologie geïnteresseerd publiek. Op X (voorheen twitter) blijkt uit reacties al dat het in gesprekskringen wordt gebruikt. Maar ook voor theologen zal het, mede door de vele uitgebreide voetnoten en verwijzingen naar met name Engelse vakliteratuur *gefundenes Fressen* zijn.

Gods verborgen omgang vinden

De auteur zoekt het eerder in de hoek van Gods verborgen omgang vinden, afkomstig als hij is uit de Christelijk Gereformeerde Kerken. Voor Paas is het ontmoeten van een persoonlijke God of Jezus Christus een heilzame, bevrijdende gebeurtenis die hij iedereen toewenst. Je kunt je afvragen of het woord

‘gebeuren’ niet beter op zijn plaats is dan gebeurtenis als eenmalige ervaring, omdat het effect van zo’n ontmoeting of bekering je je leven lang bij zal blijven. Paas zal de laatste zijn om dit te ontkennen: ‘Zeggen dat God ons ontmoet in onze ervaring, is zeggen dat God onze verlangens en angsten prikkelt, voorbeeldfiguren op ons pad brengt, ons onrustig maakt en betovert met schoonheid en goedheid - kortom, sporen trekt in onze ervaring’. Zulke zinnen maken het boek tot een rijk boek.

Ervaring is een interactie, een verbond tussen verstand en gevoel. Iets dat lang werd ontkend vanwege de verdeeldheid tussen verstand en lichaam, denken en voelen. Het gaat er volgens Paas om of we kunnen leren aanvoelen wat hier en nu werkelijk heilzaam is. Hier en nu; de auteur laat niet na steeds te benadrukken dat ervaringen en emoties altijd geworteld zijn in plaats en tijd. Geschiedkundige uitstapjes in het boek benadrukken dit.

Zoektochten naar gerechtigheid, naastenliefde en harmonie

De verschillende contexten die Paas schetst, zijn allemaal zoektochten naar gerechtigheid, naastenliefde en harmonie met de schepping, de grote vragen waar hij op doelt. Hij doet dat aan de hand van casestudies: de slavernij in het Amerikaanse Zuiden, missionair werk in een seculiere samenleving en in de wereld als schepping, die om ecologische verantwoordelijkheid vraagt.

Dit alles kunnen we volgens de auteur oefenen in het kerk-zijn. Vrede op aarde is daarbij de richtingaanwijzer voor het christelijk denken, voelen en doen. Ook uit zijn bewondering voor mensen die hem voorgingen in het geloof. De auteur gaat daarbij soms nog steeds te werk als een gevelreiniger, die het wezenlijke onder allerlei aankleedsels vandaan weer zichtbaar wil maken.

Stefan Paas
Vrede op aarde. Over heil en redding in deze tijd
KokBoekencentrum
Uitgevers | Utrecht
ISBN 9789043540070
€ 29,99

De Sociale Markt in Noord

‘Vaak is er meer aan de hand’

Janneke Donkerlo

Dit voorjaar opende de Sociale Markt in Noord haar deuren. Na een grondige verbouwing is het voormalige kerkgebouw de Ark een gastvrije plek geworden voor mensen in armoede. Zij kunnen hier terecht voor gratis boodschappen maar ook voor een warm welkom, praktische hulp en activiteiten.

Vier jaar geleden besloten de Diaconie Noord, Voedselbank Amsterdam, het Leefkringhuis en het Leger des Heils de krachten te bundelen in de Sociale Markt. Het project is gevestigd in de Ark in Amsterdam-Noord. Het kerkbezoek van de Ark liep terug, maar de noden in de samenleving groeiden. De mensen van de Ark gingen samen met de Bethelkerk en het gebouw kreeg na een grondige verbouwing een heel ander aanzien. De kerkzaal is met houten tribunemeubels opgedeeld in winkeltjes waardoor het orgel prominent midden in de ruimte staat. Een beetje uit het lood in de hoek staat het preekgestoelte en het doopfont. De marmeren avondmaalstafel wordt toepasselijk gebruikt door de voedselbank. Vanaf het hoge plafond verspreiden de kroonluchters nog steeds hun licht. Wat nieuw is, zijn de kledingrekken, uitgestalde kratjes met verse groenten en schappen met noodzakelijke producten die mensen vaak niet (meer) kunnen betalen. Zij kunnen er hun dagelijkse boodschappen, huishoudelijke producten en zelfs een nieuwe outfit uitkiezen. Ook voor producten als shampoo, tandpasta en maandverband kunnen klanten bij de Sociale Markt terecht.

Echte supermarkt

In de Ark kunnen mensen op een vaste dag in de week komen winkelen. Spreiding van de klandizie is belangrijk in verband met de bevoorrading. Af-

De kerkzaal van het voormalige kerkgebouw de Ark is opgedeeld in winkeltjes.

hankelijk van de gezinssamenstelling krijgt iemand een aantal punten die naar eigen inzicht besteed kunnen worden. Voorheen gaf de voedselbank

een tas met vaste inhoud. ‘Mensen kregen vaak dezelfde producten of producten waar ze geen behoefte aan hadden’, vertelt Doreen Bor die zich

namens de Diaconie sterk maakt voor mensen in armoede. ‘Nu lopen ze met een winkelwagentje langs de schappen en kunnen net als in een echte supermarkt kiezen. Dat zorgde in het begin wel voor keuzestress, maar nu zijn de meeste mensen er juist blij mee.’

Eigenwaarde

De Ark werkt met zo’n 25 vrijwilligers die vaak ook klant zijn geweest. Zij werken volgens een vrijwilligerscontract en krijgen training in hoe om te gaan met complexe vragen. Armoede is vaak een aaneenschakeling van pech op pech, weet Doreen. ‘Iets simpels als geen geld voor de bus of voor een fiets maakt al dat je wereld erg klein wordt. Iedere stap buiten de deur kost geld. We zien dat armoede meer is dan een financieel probleem en effect kan hebben op de sociale kring en het gevoel van eigenwaarde. Daarom bieden we ook ruimte voor positieve energie, creativiteit en gezelligheid.’

Regie

‘De aanleiding om voor het eerst bij ons aan te kloppen is vaak materiële nood. Vervolgens gaan we in gesprek. Wat kunnen we nog meer voor je betekenen? Waar heb je behoefte aan? Een luisterend oor is soms al genoeg, maar vaak blijkt dat er meer aan de hand is. Naast de dagelijkse boodschappen biedt de Sociale Markt daarom ook steun in de vorm van onder meer een financieel spreekuur, budgettraining, een taalcafé en een knutselochtend voor kinderen. Doreen: ‘Na verloop van tijd zie je dat mensen weer de regie nemen, stappen zetten. Dat hoeft niet per se te resulteren in een baan. Soms zijn mensen al geholpen met een zinvolle dagbesteding.’

De Sociale Markt is open op dinsdag en donderdag van 13.00 uur tot 17.00 uur en op woensdag van 14.30 uur tot 18.30 uur. Op dinsdag, woensdag en donderdag is iedereen vanaf 10.00 uur welkom in de ontmoetingsruimte voor een kopje thee, koffie en een gesprek.

socialemarkt.nl

Bidden

Eigenlijk heb je geen woorden nodig

Aline van de Watering

Aline van de Watering vroeg zich af waarom mensen bidden en hoe ze dat dan doen. Ze vroeg het aan Dionne Brussee (55) en Doke Hoekstra (34).

In gesprek met God

Dionne Brussee groeide op met een katholieke moeder en een katholieke vader met protestantse achtergrond. ‘Ik ben met bidden opgegroeid in een ouderwetse vorm: het Onze Vader en het Wees Gegroet. ’s Avonds namen we de dag door en baden we voor alles wat was goed gegaan. Elke week gingen we naar de kerk. Dan vertelde ik aan Jezus waar ik allemaal mee bezig was. Dat is eigenlijk mijn vorm van bidden geworden: met Jezus in contact staan. Meestal vraag ik ook wel het een en ander. Door de dag heen. God kent ons in feite al en dus heb je eigen-

lijk geen woorden nodig. Je kunt ook stil gaan zitten. Maar zover ben ik nog niet. Er moet nog een hoop uit en dat snapt God hoop ik ook. Soms is het een gesprek met mezelf dat over gaat in een gesprek met God. Dat is nog een kunst om te voelen; wanneer ben ik met mezelf aan het

praten en wanneer kom ik daarvan los en is er dat lijntje naar boven? Dan ontstaat er ruimte en voel ik dat ik niet te veel met mijzelf in contact ben. Het gebed is heel belangrijk om los te komen van mijn oordeel over mezelf. Elke ochtend doe ik een meditatie waarbij ik een spirituele, religieuze

tekst lees op de Ignatiaanse manier. Welke woorden vallen op, waar gaat de tekst over en wat doet de tekst met mij? Dat laatste vind ik altijd het leukste deel, want daar gaat het natuurlijk om. Ik eindig met het Onze Vader en het Wees Gegroet. Want ik vind het belangrijk dat de energie van Maria ook een plek heeft in het gebed.’

Gebedjes en sigaretjes

Doke Hoekstra groeide op zonder God, maar dat veranderde op 24 juli 2016 definitief. ‘Toen ik net tot geloof kwam, moest ik over een soort schaamte heen. Ik heb bidden altijd heel raar gevonden. Génant om in het luchtledige te praten met het idee dat er een God is die dat opvangt. Bidden doe ik inmiddels de hele dag. Ik weet niet of het egoïstisch is, maar ik bid vooral voor mezelf. Zodat Hij zichtbaar mag worden door mij heen en Zich daarmee ook in alles aan anderen kan geven. Elke dag heeft twee rituele momenten waarop ik bid. ’s Ochtends luister ik naar *Bidden Onderweg*, een dagelijk-

se gebedspodcast en ’s avonds voor het eten lees ik in de Bijbel. Soms kom ik laat thuis van het werk, heb ik erge trek en zit er lekker eten in de oven. Toch moet ik eerst de Bijbel lezen en bidden. Dan denk ik: zou God dit eigenlijk wel willen? In gebed vraag ik God of hij mij wil leiden en ik mag groeien van wat op mijn pad komt, als ik bijvoorbeeld zeventig keer per dag geconfronteerd word met mijn ongeduld. In het Bijbelboek Jacobus staat zoiets als: “Wees blij verheugd als je door beproevingen geteisterd wordt, want dat is alleen maar Gods opbouw in jou.” Soms is mijn bidden zo praktisch, dat ik vraag: “Heer, wordt het hagelslag of kaas?” Zonder God kan ik me het leven niet meer voorstellen. Met wie deel je anders alles door de dag heen? Op momenten waarin ik me overprikkeld voel, intens dankbaar of geïnspireerd, loop ik graag even naar buiten om een sigaretje te roken, maar misschien meer nog om te bidden. Gebedjes en sigaretjes, mooier kan ik het niet maken.’

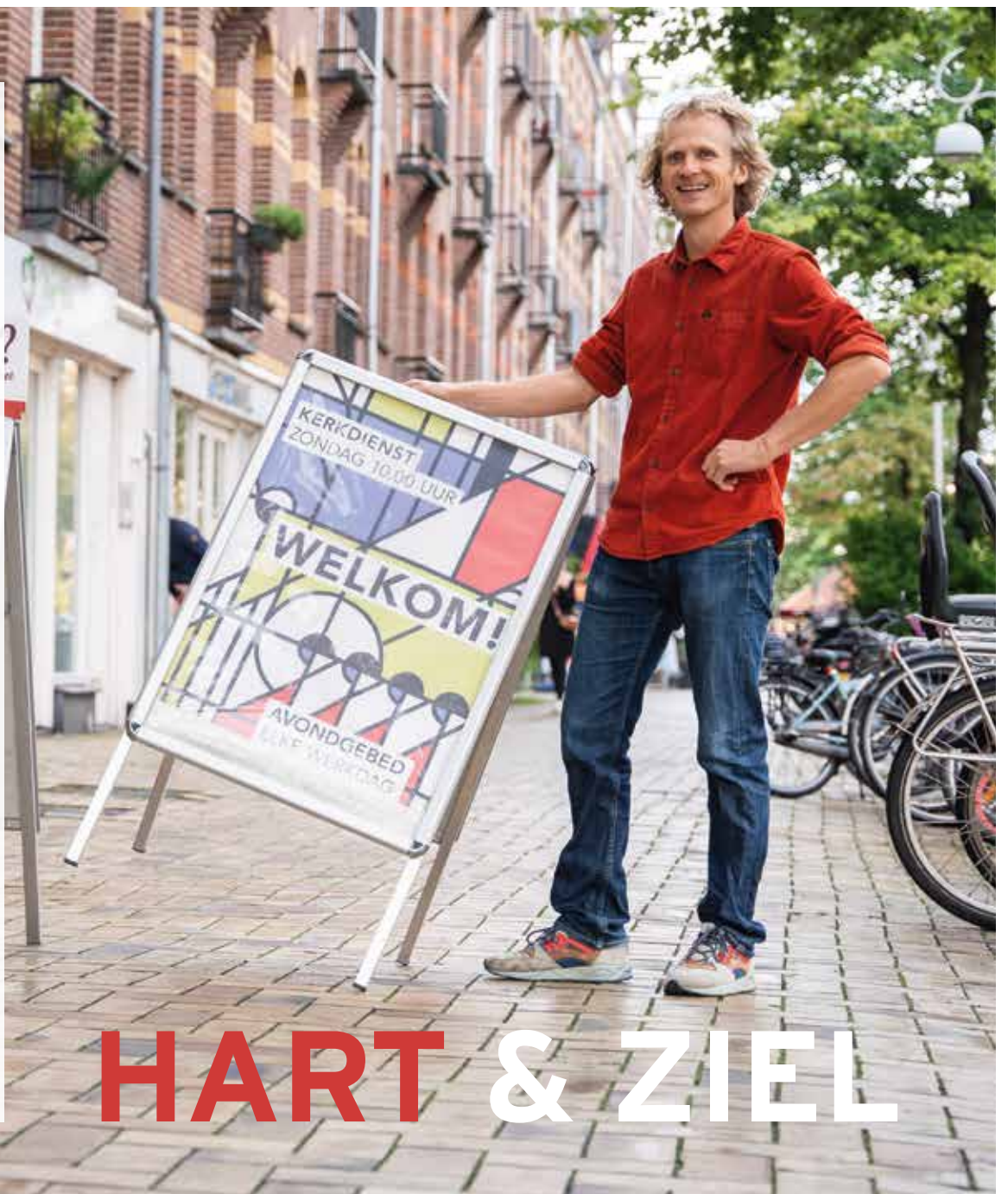
Klaas den Uijl (45) is geboren en opgegroeid in Weesp. Met zijn ouders bezocht hij de gereformeerd vrijgemaakte kerk. Als gemeentelid van de Elthetokerk woont hij sinds 2003 boven de Elthetokerk waar in 2012 de leefgemeenschap is gestart. Klaas zat in de initiatiefgroep. Hij is docent levensbeschouwelijke vorming. Maar hij is ook druk met zijn gezin en doet taken voor de kerk. Zo coördineert hij de Kerst-Inn, een maaltijd op tweede kerstdag in de Elthetokerk.

'De Kerst-Inn is ongeveer 30 jaar geleden begonnen. Kerst is een feest dat je met elkaar viert. De Kerst-Inn is er voor iedereen die zin heeft in mooie en gezellige ontmoetingen. De leefgemeenschap van de Elthetokerk is verantwoordelijk voor de maaltijd en zorgt voor een kok met horeca-ervaring. Wij vragen de vrijwilligers, er worden mooie flyers gemaakt en we bedenken hoe we de tafels neerzetten. De kerk wordt versierd en op de tafels liggen tafellakens: het ziet er chic uit. Ik let op of de voorbereidingen goed verlopen.

Bij de maaltijd van drie gangen wordt een kerstverhaal verteld, we zingen kerstliedjes en doen spelletjes om elkaar te leren kennen. Zoals een quiz met vragen over kerst, de buurt en Amsterdam. Door de microfoon mag je iets delen. Een vrouw vertelde een keer dat ze vroeger met kerst een sinaasappel kreeg. Ook gaf ze aan dat ze zo blij was om bij de maaltijd te zijn. Ik vind het mooi dat mensen kleine dingen zo waarderen.

Er komen wel 100 mensen: buurtbewoners, bezoekers van de kerk en van de wekelijkse buurtmaaltijd. De bewoners van de leefgemeenschap hebben allemaal dezelfde idealen om ontmoetingen, het avondgebed en de Kerst-Inn te organiseren. Je deelt je leven, je eet met elkaar en gaat in gesprek. Het is een zinvolle manier van leven: boven de kerk wonen en de handen uit de mouwen steken om van betekenis te zijn.'

Baukje Burggraaff

HART & ZIEL

COLUMN

Hey Google!

Margrietha Reinders
Buurtdominee in Betondorp

Reageren? Mail naar
redactie@protestantsamsterdam.nl

Op een winderige, gure avond word ik welkom geheten door Elias. Een jonge dertiger die woont in de mooie nieuwe wijk Science Park. Zijn flat is een soort wolkenkrabber, met een gecodeerde ingang en een smetteloos zovende lift. De meeste huurappartementen in deze woontoren behoren tot de vrije sector. Dat betekent dat er hoge huren worden betaald tussen de 1.000 en 2.000 euro of soms nog hoger. Elias staat dan ook niet onder aan de maatschappelijke ladder. Hij heeft een goede baan bij een bank waarvoor hij hard werkt. Zijn carrière gaat de goede kant op en hij heeft pas een nieuwe auto kunnen kopen waarmee hij zijn oude moeder af en toe ophaalt. De dakloze die onder het viaduct woont, geeft hij zo nu en dan wat geld, want hij heeft een lief hart. 'Maar', zegt hij, 'ik heb in geen jaren iemand gesproken die een

uitkering heeft.' Zijn vrienden hebben ook allemaal dure woningen, mooie interieurs en rijden in de nieuwste modellen auto. Hun overhemden mogen wat kosten en hun vakanties ook. Elias verwelkomt mij heel hartelijk. Het is keurig in zijn supermooie huiskamer. Daar kan ik nog wat van leren. Zelfs de planten doen het goed. De prosecco wordt ingeschonken in mooie flutes en zelfgemaakte risotto wordt in een oogwenk warmgemaakt in een supersonische magnetron. 'Hey Google', zegt Elias plotseling. Ineens gaan de gordijnen dicht als bij toverslag. Hoe kan dit? Hij legt het begripvol uit. Via Bluetooth kan hij opdrachten geven aan zijn google-assistent, een klein kastje waartegen je kunt praten en dat achter de plantenbak verstopt staat. Elias vertelt geduldig dat hij ook een stofzuiger heeft die in opdracht het huis schoonmaakt. Hij praat tegen

de stofzuiger, genaamd Guus, als een vriend: 'Guus, maak de woonkamer schoon!' Vervolgens schuifelt het apparaat trouwhartig langs de tafelpoten. 'Iedereen heeft dit hoor', zegt Elias. Is dat zo? 'Hey Google', zegt hij vriendelijk. 'Lichten uit.' Daar zitten we in het donker. De lift wacht om naar beneden te gaan, want Elias wil nog even naar de kroeg. Ergens in mij klinkt een stem, het woord van kerst. Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond. Ik hoop en weet dat God mens blijft en dat Google het nakijken heeft. Het kind in de kribbe - in kwetsbaarheid en aanraakbaarheid - blijft voor mij de wegwijzer naar een menselijke wereld. Elias weet dat ook. 'Dag mam, tot gauw!' zegt hij. 'Dag lieve jongen', zeg ik. God zij met jou, mijn kind.

Colofon

Kerk in Mokum
December 2023,
jaargang 14, nummer 7

Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam

Hoofdredactie:
Iris Stekelenburg

Eind- en beeldredactie:
Baukje Burggraaff

Contact:
redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Ontvangt u Kerk in Mokum nog niet thuis? Een gratis abonnement opgeven (of opzeggen) doet u via abonnementen@protestantsamsterdam.nl of 020 53 53 700 (9.00 uur-17.00 uur). Eenmaal per jaar wordt u uitgenodigd een vrijwillige bijdrage te betalen. Rek.nr. NL68 RABO 0373 7414 80 t.n.v. Protestantse Gemeente te Amsterdam inz. Kerkblad.

Verschijningsfrequentie:
Kerk in Mokum verschijnt 7x per jaar.
Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam
Druk: Damen Drukkers - Werkendam

Protestantse Kerk Amsterdam
 protestantsamsterdam
 ProtestantseKerkAmsterdam
protestantsamsterdam.nl

**Protestantse Kerk
Amsterdam**